

Warszawa, dn. 29 maja 2020 r.

Sz. P.

Małgorzata Jarosińska-Jedynak
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
ul. Wspólna 2/4, Warszawa 00-926

Do wiadomości:

Sz. P. Jadwiga Emilewicz
Wicepremier, Minister Rozwoju
Pl. Trzech Krzyży 3/5, 00-507 Warszawa

Sz. P. Michał Kurtyka
Minister Klimatu
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

Sz. P. Jakub Chelstowski
Marszałek Województwa Śląskiego
Katowice, ul. Ligonia 46

Sz. P. Cezary Przybylski
Marszałek Województwa Dolnośląskiego
Wybrzeże Słowackiego 12-14, 50-411 Wrocław

Sz. P. Marek Woźniak
Marszałek Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań

Dotyczy: włączenia partnerów społecznych w przygotowanie Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji

W związku z propozycją Komisji Europejskiej dot. ustanowienia Funduszu Sprawiedliwej Transformacji z dn. 14 stycznia 2020 r. oraz koniecznością rozpoczęcia prac nad Terytorialnymi Planami Sprawiedliwej Transformacji przesyłamy Państwu postulaty i sugestie dotyczące procesu ich tworzenia. Artykuł 7. projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji wskazuje na konieczność partycypacyjnego tworzenia Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji, co w niniejszym liście chcemy podkreślić.

Celem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji jest gospodarcza dywersyfikacja obszarów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej i przekwalifikowanie osób pracujących w sektorze paliw kopalnych. Fundusz ma być wdrażany poprzez ścisłą współpracę z władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz zainteresowanymi stronami.

W Europie do skorzystania ze wsparcia Funduszu zostały zgłoszone regiony uzależnione od paliw kopalnych, w tym węgla kamiennego, brunatnego, torfu i łupków bitumicznych, lub od procesów przemysłowych charakteryzujących się wysoką intensywnością emisji gazów cieplarnianych. W Polsce regionami wstępnie wskazanymi do pozyskania wsparcia są Górny Śląsk, Wielkopolska Wschodnia (subregion koniński) i Dolny Śląsk. Nie jest jasne, czy dla pozostałych regionów węglowych (Małopolska, Lubelszczyzna i woj. łódzkie) będą prowadzone prace na Terytorialnych Planach Sprawiedliwej Transformacji. Wątpliwości budzi też to, czy w przypadku Dolnego Śląska uwzględniony będzie tylko podregion wałbrzyski, czy także tzw. Zagłębie Turoszowskie. Dla bogatyńskiego regionu węgla brunatnego istnieje duża potrzeba zaplanowanych działań; jest tam też rosnące środowisko zaangażowane w proces sprawiedliwej transformacji. Oczywiście warunkiem skorzystania z Funduszu musi być jasny plan odchodzenia od wytwarzania energii z węgla w każdym regionie.

Aby szczegółowo rozpoznać specyfikę tych regionów, potrzeby lokalnej społeczności, która w ciągu najbliższych kilkunastu lat stanie przed koniecznością zmiany modelu gospodarczego, i stworzyć skuteczną strategię rozwoju regionalnego, należy przeprowadzić szereg konsultacji społecznych, które to umożliwią. Partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem tworzenia Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji, który zapewni transparentny wgląd w spodziewany kierunek rozwoju regionu, dopełni analizę dostępnych zasobów i umożliwi uzyskanie zgody społecznej na wdrożenie zmian. Dobrym przykładem jest proces konsultacyjny przeprowadzony w regionie Górnej Nitry na Słowacji podczas przygotowania Planu Działań Transformacyjnych dla regionu w latach 2018-2019, z udziałem firmy PWC, zatrudnionej w ramach pomocy technicznej z Komisji Europejskiej.

Pieniądze z Funduszu, połączone z pożyczkami z Europejskiego Banku Inwestycyjnego i kapitałem prywatnym zmobilizowanym dzięki gwarancjom w ramach programu InvestEU, w ciągu siedmiu lat mogą osiągnąć łącznie sumę 100 mld zł do wykorzystania na inwestycje w polskich regionach górniczych. Pieniądze te powinny zostać zainwestowane w rozwiązania, które są zgodne z kryteriami wskazanymi w projekcie Rozporządzenia ustanawiającego Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, oraz przede wszystkim powinny zasilić takie inwestycje, które zapewnią lokalnej społeczności stabilną pracę i czyste środowisko do życia po stopniowym wygaszeniu działalności górniczej.

W związku z powyższym apelujemy, aby przed utworzeniem Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji (TPST) zostały przeprowadzone szerokie konsultacje społeczne, poprzedzone kampanią informacyjną nt. Funduszu we wskazanych wyżej

regionach, a partnerzy społeczni, tacy jak organizacje społeczne, organizacje branżowe i jednostki samorządu terytorialnego poniżej poziomu NUTS2, zostali włączeni w proces przygotowania Planów.

Rzetelny proces konsultacyjny powinien obejmować:

- serię spotkań informacyjnych, otwartych dla zainteresowanych stron i ogółu mieszkańców regionów starających się o wsparcie z Funduszu, podczas których uczestnicy będą zapoznani z możliwościami oferowanymi przez Fundusz i Mechanizm ST, a także z danymi i analizami nt. sytuacji społeczno-gospodarczej i perspektyw rozwoju gospodarczego regionu
- przedstawienie przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej koncepcji, według której planuje zaangażować partnerów w przygotowanie Terytorialnych Planów w duchu zasady partnerstwa obowiązującej w UE
- przedstawienie harmonogramu programowania wydatków z Funduszu i prac nad dokumentami planistycznymi/Programami Operacyjnymi, za pomocą których będzie on zarządzany
- przedstawienie, w jaki sposób będzie wykorzystana pomoc techniczna z Komisji Europejskiej i czy w pracę doradców będą włączeni też partnerzy społeczni
- zapewnienie przejrzystości w wyborze partnerów, którzy zostaną mianowani na członków komitetów monitorujących wdrożenie Funduszu, poprzez udostępnienie listy podmiotów zaangażowanych w pracę nad TPST
- przeprowadzenie przed sporządzeniem projektów TPST ankiety nt. potrzeb i pomysłów zainteresowanych stron (samorządów lokalnych i regionalnych, biznesu, organizacji społecznych i branżowych)
- ogólnopolskie konsultacje społeczne projektów TPST z zapewnieniem odpowiedniego czasu na udział w nich strony społecznej oraz uzyskanie i przetworzenie informacji zwrotnej
- bieżącą, szeroką dostępność informacji o dotychczasowych wynikach i kolejnych planowanych krokach procesu konsultacyjnego, w duchu jawności i transparentności.

Niewłączenie społeczeństwa i gmin węglowych w przygotowanie tak istotnych społecznie i gospodarczo strategii, których beneficjentem mają być lokalne społeczności i instytucje, rodzi ryzyko niespełnienia przez FST funkcji, do której jest powoływany. Istnieje ryzyko, że projekty sfinansowane z Funduszu nie będą odpowiadały na potrzeby regionów, nie pobudzą odpowiednio wzrostu gospodarczego, a także nie zapewnią instytucjonalnego, dopasowanego

do potrzeb wsparcia dla osób odchodzących z górnictwa, przez co osoby takie zostaną pozbawione pracy lub będą zmuszone do podjęcia pracy niespełniającej ich potrzeb.

Z wyrazami szacunku

Tobiasz Adamczewski

Joanna Furmaga

Fundacja WWF Polska

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Apel wspierają:

Samorządy

Jan Chwiędacz, Burmistrz Miasta Imielin

Anna Hetman, Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój

Piotr Korytkowski, Prezydent Miasta Konin

Piotr Kuczera, Prezydent Miasta Rybnik

Barbara Magiera, Burmistrz Miasta Radlin

Mariusz Musiałowski, Burmistrz Miasta Kleczew

Roman Szełemej, Prezydent Miasta Wałbrzych

Mariusz Wołosz, Prezydent Miasta Bytom

Stowarzyszenia, agencje, organizacje pozarządowe i ruchy obywatelskie

Patryk Białas, Stowarzyszenie BoMiasto

Józef Drzazgowski, Stowarzyszenie Ekologiczne Eko-Przyjezierze

Franciszek Dziendziel, Stowarzyszenie Gmin Górniczych w Polsce

Radomił Filipek, Ruch w Obronie Polesia

Joanna Flisowska, Fundacja Greenpeace Polska

Radosław Gawlik, Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA

Michał Hetmański, Fundacja Instrat

Magdalena Kościańska, TV Bogatynia

Agata Kuźmińska, Fundacja Instytut Zielonej Przyszłości

Elżbieta Lech-Gotthardt, Stowarzyszenie Dom Kołodzieja

Diana Maciąga, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Weronika Michalak, HEAL Polska

Michał Mroszczak, Ruch NIE dla Eksploatacji Złoza „Paruszowiec”

Agata Otrębska, Śląski Ruch Klimatyczny

Jacek Rogoliński, Ziębicka Inicjatywa Obywatelska

Radosław Sawicki, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Wspólna Ziemia”

Krzysztof Smolnicki, Fundacja Ekorozwoju

Ewa Smutyło, Fundacja Edusilesia

Miłka Stępień, Stowarzyszenie Akcja Konin,

Małgorzata Świderek, Ośrodek Działań Ekologicznych ŹRÓDŁA

Maciej Sytek, Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie

Tomasz Waśniewski, Fundacja Rozwój TAK – Odkrywki NIE

Robert Wawręty, Towarzystwo na rzecz Ziemi

Alicja Zdziechiewicz, Stowarzyszenie Zielony Imielin